

Viabilitat econòmica d'una Catalunya-estat

Núria Bosch Roca, *catedràtica d'economia pública de la Universitat de Barcelona i directora de la Càtedra de Federalisme Fiscal de l'Institut d'Economia de Barcelona*

Sentim a dir pels contraris a la independència de Catalunya que els estats petits no compten i que la independència portaria a fortes davallades del PIB, és a dir, de la producció de béns i serveis.

És completament erroni relacionar la grandària d'un país amb la seva viabilitat econòmica i nivell de riquesa. L'evidència empírica demostra que la dimensió d'un país no té gaire influència en el creixement econòmic.

Entre les primeres posicions del rànquing mundial en nivell de riquesa i competitivitat hi ha països petits, de dimensions semblants a Catalunya.

A més, Catalunya actualment ja se situa dins dels països rics de la Unió Europea, i la seva economia té un grau d'obertura comercial alt que la possibilita per ser un país altament competitiu.

Catalunya finança Espanya, o Espanya finança Catalunya?

Catalunya finança Espanya amb una aportació anual del voltant del 8% del seu PIB. Aquest és el dèficit fiscal de Catalunya amb el sector públic central.

En vint-i-sis anys (1986-2011), Catalunya ha aportat sense retorn a la resta de l'Estat espanyol més de 300.000 milions d'euros, la qual cosa representa uns 40.000 euros per català.

El principal determinant del dèficit fiscal català és el mal finançament de la Generalitat.

Quants ingressos addicionals tindria Catalunya com a estat independent i quantes despeses? I quin seria el guany econòmic?

Si del 2006 al 2011 Catalunya hagués estat un país independent i hagués mantingut el mateix sistema fiscal i la mateixa pressió fiscal que va tenir dins de l'Estat espanyol, s'haurien recaptat de mitjana al voltant de 47.000 milions d'euros de més cada any.

Així mateix, si del 2006 al 2011 Catalunya hagués estat un país independent i hagués mantingut el mateix volum de despesa i nivell de serveis públics que va tenir dins de l'Estat espanyol, hauria d'haver efectuat unes despeses addicionals d'uns 36.000 milions d'euros de més cada any.

Per tant, el guany fiscal de la independència hauria estat d'uns 11.000 milions d'euros anuals.

El guany fiscal de la independència de Catalunya tindria un efecte multiplicador sobre l'economia catalana. El guany fiscal es podria dedicar a incrementar la despesa pública i/o a reduir els impostos. L'augment de la despesa pública (o la reducció d'impostos) augmentaria el consum i/o la inversió, la qual cosa generaria un efecte positiu sobre l'economia, incrementant la seva capacitat productiva i creant nous llocs de treball.

Podríem pagar les pensions?

A Catalunya el saldo acumulat de la Seguretat Social durant el període 1995-2011, és a dir, la diferència entre els ingressos i les despeses d'aquests anys, va presentar un superàvit de 2.784 euros per habitant, mentre que a la resta de l'Estat espanyol, un dèficit de 3.063 euros *per capita*.

És evident que Catalunya tindrà suficient potencial econòmic per poder finançar les pensions. Més aviat, les dades constaten que la preocupació ha de ser més gran si es continua formant part de l'Estat espanyol.

Catalunya com a estat naixeria molt endeutada?

Si no hi hagués acord amb l'Estat espanyol, Catalunya no hauria d'assumir cap deute d'aquest.

Si hi hagués acord i negociació, Catalunya hauria d'assumir una part dels passius (bàsicament deute públic) de l'Estat espanyol, però també una part dels seus actius mobiliaris (reserves del Banc d'Espanya, títols d'empreses públiques i privades, etc.).

L'estoc de capital físic de caràcter públic existent a Catalunya, i que pertany actualment a l'Administració central, hauria de passar al nou Estat català sense cap mena de compensació pel criteri de territorialitat.

El que és obvi és que Catalunya no estaria més endeutada del que actualment ho està Espanya ni del que ho estan certs països de la zona euro que considerem solvents.

Hi hauria boicot comercial als productes catalans?

El nivell de les exportacions de Catalunya és del 50 % de la seva producció, del qual un 43 % és a l'Estat espanyol i un 57 % fora. Es creu que el boicot seria una circumstància puntual i sobre determinats productes emblemàtics. D'altra banda, el 40 % del que es produeix a Catalunya és destinat a empreses multinacionals, i dos terços de la producció són béns intermedis.

Amb tot, fent una hipòtesi de boicot que pogués afectar el 20 % dels productes catalans, i que aquests haguessin de reduir un 35 % del seu preu per poder-los vendre a la resta del món, la dave-

llada seria de l'1,6% del PIB, la qual cosa seria compensada pel guany fiscal produït i per la desaparició del dèficit fiscal.

La independència provocaria una fuga d'empreses?

No sembla versemblant que amb la independència hi hauria una fuga d'empreses a Catalunya.

De moment, el procés sobiranista tampoc sembla que faci disminuir les inversions estrangeres a Catalunya.

És obvi que les empreses volen estabilitat política, econòmica i social. Per tant, és molt important que el procés es desenvolupi de manera pacífica, democràtica, amb voluntat de ser membre de la Unió Europea per tal de reduir al màxim la incertesa.

La independència és una gran oportunitat per fer unes polítiques econòmiques i fiscals més favorables al teixit productiu català i per incentivar la localització de noves empreses a Catalunya.

Amb la independència sortiríem de l'euro i de la UE?

Catalunya, com a estat propi, podria continuar utilitzant l'euro com a moneda oficial, fins i tot no formant part de la Unió Europea.

Existeixen diversos escenaris de futur sobre la continuïtat de Catalunya en la zona euro. En el cas que no en formés part de manera immediata, sinó que es necessités un temps de negociació, es podria establir un període transitori en el qual Catalunya continuaria tenint l'euro i les entitats financeres catalanes tindrien accés al crèdit del Banc Central Europeu, i les funcions d'implementació de la política monetària comunitària i supervisió bancària romandrien en el Banc d'Espanya.

En el cas d'un escenari de bloqueig, Catalunya estaria fora de l'euro, però seria desitjable signar un «acord monetari» entre Catalunya i la zona euro, que no requereix la unanimitat, i que facilitaria l'articulació i interconnexió monetària entre Catalunya i la zona euro.

En tots els possibles escenaris s'haurà de crear el Banc Central de Catalunya.

Pel que fa a la pertinença o no a la UE, atès que és una qüestió no prevista en els tractats, acabarà essent una qüestió política.

Existeixen diversos escenaris. Un primer seria aquell que la integració podria ser més o menys immediata, però sense que hi hagués un trencament *de facto*. Aquest és un escenari en el qual Catalunya podria seguir a la Unió Europea sense necessitat de sortir-ne o el procés de la seva reincorporació seria relativament curt.

Un segon és el que considera que Catalunya surti de la Unió Europea i que la seva reincorporació requereixi un període considerable. En aquest cas, Catalunya podria establir un acord bilateral amb la Unió Europea pel qual es garantís la lliure circulació de mercaderies, capitals i persones, sense cap mena de restricció ni duanera ni de cap altra mena.

Una altra alternativa pot ser que Catalunya quedi fora de la Unió Europea, però que signi l'adhesió a l'EFTA (Associació Europea de Lliure Comerç), a l'Espai Econòmic Europeu (EEE) i a l'espai Schengen.

En definitiva...

Hi ha un ampli consens entre els economistes que Catalunya és completament viable des d'un punt de vista econòmic com a estat independent. Els estudis realitzats en aquest sentit així ho demostren.

És evident que un procés de creació d'un nou estat pot comportar uns certs costos a curt termini vinculats a les incerteses del mateix procés, però no té per què en el mitjà i llarg termini, ans al contrari.

Els costos associats a la transició dependran en gran mesura de quina sigui l'actuació del Govern espanyol en relació amb aquesta qüestió. Una actitud cooperativa els minimitzaria i una bel·ligerant els incrementaria.

Si la Unió Europea considera que la independència de Catalunya és inevitable, sembla raonable pensar que actuaria de manera que es minimitzessin aquests costos de transició.

La creació d'un nou estat català és un canvi històric, que s'ha d'avaluar sobretot a mitjà i llarg termini, i, en aquest cas, no hi ha dubte que els beneficis de canvi superen amb escreix els costos.